

YENİ YAYINLARDAN ÖZETLER

Oxford'da (1976-1993) 16 Yaşın Altındaki Çocuk ve Ergenlerde Tasarlanmış Kendini Zehirleme ve Kendini Yaralama

Hawton K, Fagg J, Simkin S (1996) *Deliberate self-poisoning and self-injury in children and adolescents under 16 years of age in Oxford, 1976-1993. Br J Psychiatry, 169:2,202-8.*

Bu çalışmada Oxford'da bir genel hastanede 1976-1993 yılları arasında 16 yaşın altında ve tasarlayarak kendine zarar veren olguların tümünde İntihar Girişimi için Oxford Monitoring System kullanılarak veriler toplanmış ve analiz edilmiştir. 755 bireyin 854 kez tasarlayarak kendine zarar verdiği saptanmıştır. Oniki yaşın altında bir kaç olgu olduğu, özellikle kızlarda her artan yaşta tasarlayarak kendine zarar verme sıklığının arttığı görülmüştür. Olguların %85'i kız olup; kız-erkek oranı 5.7/1'dir. Büyük bir çoğunluğu kendi zehirlemedir. Dikkati çeken bir diğer bulgu çalışmanın son 6 yılında aşırı doz parasetamol alanların, olguların %54.7'sini oluşturması. 1976-1981 yılları arasındaki dönemde bu oran %19.5 olarak saptanmıştır. Olguların çok azı daha önce psikiyatrik tedavi görmüştür. En sıklıkla görülen sorun anne-baba ile ilişkilerde güçlük olup, bunu arkadaş ve okul sorunu, sosyal izolasyon izlemektedir. Daha önce kendine zarar verme davranışı tanımlayanların büyük bir çoğunluğu tıbbi yardım almamıştır. Acil servisten psikiyatrik değerlendirme yapılmaksızın taburcu edilen ergenlerde yinelemenin daha sık olduğuna ilişkin bazı göstergeler vardır.

Sonuç olarak tasarlayarak kendine zarar verme 16 yaşın altındakilerde hiç de ender olmayıp, bu tür olguların toplumdaki sıklığı genel hastahanelere başvurulardan çok daha fazladır. Genel bir hastahaneye başvuran olgularda mutlaka psikiyatrik bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

Dr. Saynur Canat

Anoreksiya Nervoza'sı Olan Çocuk ve Gençlerin Uzun Süreli İzlemleri: Eşlik Eden Hastalıklarla İlgili Bir Çalışma

Saccomani L, Savoini M, Cirrincione M ve ark. (1998). *Long-term outcome of children and adolescents with anorexia nervosa: study of comorbidity. J Psychosom Res, 44: 565-571.*

İtalya'daki Gaslini Çocuk Psikiyatrisi ve Nörolojisi bölümüne 1976-1990 yılları arasında anoreksiya nervoza nedeniyle başvuran 87 çocuk ve genç, ortalama 9.6 yıl Morgan Russell İzlem Skalası ile izlenmiştir.

Bu izlem sonucunda 43 (%53) hastanın iyi, 27 (%34) hastanın orta düzeyde iyileşme gösterdiği, 11 (%14) hastanın ise kötüleştiği saptanmıştır. Başvuran hastalar arasında izlem süresi içinde ölüm olmamıştır. İçgörünün olması, cinsel, ailesel ve sosyal ilişki düzeyi gidişi en iyi yordayabilen değişkenler olmuştur. Cinsiyet ve hastalığın erken başlangıcı belirleyici olmamıştır. Başlangıçtaki klinik durumun ciddiyeti ve hastanede uzun süre, yatma, kötü bir gidişin belirleyicileri olarak ortaya çıkmışlardır. Duygulanım bozuklukları ve kişilik bozukluklarının anoreksiya nervozanın gidişini olumsuz etkileyen hastalıklar olduğu, eşlik eden anksiyete bozukluklarının ise gidişi etkilemediği bulunmuştur.

Dr. Fatih Ünal

AIDS'li Ana Babalarda Ana-Baba Ergen Çatışması ve Stres

Rotheram Borus MJ, Robin L, Reid HM ve ark. (1998). *Parent-adolescent Conflict and Stress When Parents are Living AIDS. Fam Process, 1987 Spr, 37:1, 83-94.*

Bu çalışmada AIDS'li ana babalarla ergen çocukları arasındaki çatışmalar ve stresle ailelerin demografik özellikleri, fiziksel sağlık durumları ve

Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi : 5(2) 1998

yaşam tarzları arasındaki ilişki araştırılmıştır. Çalışma 151 AIDS'li ana baba ile yapılmış, ergenlerle çatışmalar, ailesel stresler, ailenin sağlık durumu, madde kullanımı ve cinsel yaşam tarzları değerlendirilmiştir.

AIDS'li ailelerin ortalama 3.3'ün de ergenlerle çatışma ve 1.5'in de en az üç aydır süren stresli yaşam olayları saptanmıştır. Bu aileler hastalıkları çok ilerlemiş, fazla fiziksel semptomu olan ailelerdir. Aynı zamanda bu ailelerde yüksek oranda madde kullanımı öyküsü saptanmıştır (%17). Ayrıca bu ana babaların yarısı bir cinsel partnerle ilişkisini sürdürmekte ve sadece %63'ü korunma uygulamaktadır.

Regresyon analizi sonuçları, Latin ırkta ve zencilerde ana-baba-ergen çatışması ve stres ile; ana babanın yaşam tarzı arasında (ilaç kullanımı, sık cinsel ilişki) ilişki olduğunu gösterirken beyaz ırkta aynı sonuç bulanamamıştır. İlginç olarak hastalığın ağırlık derecesi ile çatışma ve stres arasında anlamlı bir ilişki saptanamamıştır.

Dr. Z. Bengi Semerci

Okul Korkusunda Bilişsel Davranışçı Tedavi

Last CG, Hansen C, Franco N (1998). *Cognitive-behavioral treatment of school phobia*. J Am Acad Child Adolesc Psychiatry, 37 (4):404-411.

Bu araştırma, okul korkusu olan çocukların tedavisinde bilişsel davranışçı tedavinin etkinliğini araştırmak amacı ile yapılmış kontrollü bir çalışmadır.

Okul korkusu olan 56 çocuk rastgele örneklem yöntemi ile, 12 hafta sürecek olan bilişsel-davranışçı tedavi grubuna ya da kontrol grubuna alınmıştır. Tedavi öncesi ve tedavi sonrası okula devam durumları, anksiyete ve depresyon belirtileri ve psikiyatrik tanıları karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma sonucu çocukların okula devamlarında her iki tedavi yönteminin de etkili olduğu görülmüştür. Çocukların anksiyete ve depres-

yon belirtilerinin azalmasında da benzer şekilde etkili oldukları saptanmıştır. Bir yıl sonra yapılan izlem çalışmasında da herhangi bir fark bulunamamıştır.

Sonuç olarak, yazarlara göre okul korkusunda psikososyal tedaviler de etkilidir ve yapılandırılmış bilişsel-davranışçı yaklaşımlar geleneksel eğitici ve destekleyici tedavi yöntemlerine göre üstün bulunmamıştır.

Dr. Berna Pehlivanlı

Erişkin Psikiyatrik Hastalıklarının Yordamada Üç Yaş için Davranışsal Gözlemler

Capsi A, Terrie EM, Denise LN, Phil AS: *Behavioral Observation At Age 3 Years Predict Adult Psychiatric Disorders*, Arch Gen Psychiatry, 1996: 53:1033-1039.

Bu çalışma yaşamın ilk 3 yılında çocuklar arasında davranışsal farklılıkların özgün erişkin psikiyatrik bozukluklarla (anksiyete, duygudurum bozuklukları, antisosyal kişilik bozuklukları, sürekli suç işleme, alkolizm ve özkiyim davranışlar) ilişkili olup olmadığını deneysel olarak araştıran ilk uzunlamasına epidemiyolojik çalışmadır. 3 yaş çocukları görüşme ve gözlemlerle davranış örüntüleri yönünden 3 gruba ayrılmıştır. 21 yaşında DSM-III R kriterlerine dayalı standart görüşmeler yapılarak psikopatolojik durum değerlendirilmiştir. Etki boyutları küçük olmasına rağmen "kontrolü zor" (impulsive, yerinde durmayan, çılgın gibi) ve "engellenmiş" (inhibited) (utangaç, korkak, kolaylıkla rahatsız olan) çocuklar genç erişkinlikte diğer çocuklardan anlamlı derecede farklı bulunmuştur. "Kontrolü zor" çocukların 21 yaşında yapılan değerlendirmelerinde antisosyal kişilik özelliklerini karşılamaları anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. "Engellenmiş" çocuklar daha sıklıkla depresyon ölçütlerini karşılamışlardır. Her iki grupta özkiyim girişimi daha fazla saptanmıştır. Her iki gruptaki erkekler, kızlara oranla alkol ile ilişkili

problemleri daha fazla göstermişlerdir. Bu çalışma erişkin psikopatolojilerinin çocukluk davranışsal özellikleri ile yakından ilişkili olduğunu düşündürmektedir.

Dr. Tümer Türkbay

Travmatik Beyin Yaralanması Sonrası Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu

Attention - deficit hyperactivity syptomatology after traumatic brain injury: A prospective study. Max Jeffrey, Arndt S, Castillo CS ve ark. J Am Acad Adolesc Psychiatry 37 (8): 841-847.

Amerika Birleşik Devletlerinde travmatik beyin yaralanması çocuklarda ve gençlerde büyük bir sağlık sorunu olarak bildirilmektedir. Bir yılda 15 yaşından küçük 100 000 çocuk akut beyin travması nedeniyle hastanede yatmaktadır. Bu travmalardan çoğu kapalı kafa travmalarıdır ve motorlu taşıt travmaları, bisiklet kazaları, düşmeler ve spor yaralanmaları sonunda ortaya çıkarlar.

Bu makalede çocukluk çağı travmatik beyin yaralanmaları üzerine yapılmış psikiyatrik çalışmalar ve kapalı kafa travması sonrası ortaya çıkan dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu üzerine eğilerek gözlenen veriler sunulmuştur. Aynı konuda standart araçlar kullanılarak yapılmış 2 çalışma bulunmaktadır. Bunlardan birincisinde Braun 1981'de 2 yıl 3 aylık bir sürede 25 çocuk ve ergenle çalışmıştır. Bu çocuklardan 12'sinde daha önce herhangi bir psikiyatrik bozukluk olmamasına karşın travmatik beyin yaralanması sonrası yeni psikiyatrik bozukluklar ortaya çıkmıştır. Beş çocukta ise frontal lob sendromuna benzetilen ve sınıflandırılmayan bir psikopatolojik örüntü bulunmuştur. Bu ço-

cuklardan ikisinde bu örüntü daha sonra hiperkinetik sendroma dönüşmüştür. Araştırmacılar sonuçta travmatik beyin yaralanmasını izleyen hiperkinetik sendromun beyin yaralanması ile doğrudan ilişkisi olabileceğini düşünmüşlerdir. İkinci araştırma 1997 yılında Max ve arkadaşları tarafından yapılmıştır. Aynı şekilde incelenen 13 çocuktan dört tanesinde travmatik beyin yaralanması sonrası ilk iki yıl içinde yeni dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu (DEHB) ortaya çıktığı bulunmuştur.

Bu çalışma 6-14 yaşları arasında travmatik beyin yaralanması sonucu hastanede yatan 50 çocuk ile yapılmıştır. Kaza öncesi psikiyatrik, davranışsal, sosyoekonomik özellikler ve ailenin işlevselliğine ilişkin bilgiler toplanmıştır. Kazanın şiddetine ilişkin veriler standart klinik ölçeklere ve görüntüleme yöntemlerine göre analiz edilmiştir.

Bu araştırmanın temel bulgusu travmatik beyin yaralanması sonrası 2 yıl içinde çocuklarda ve gençlerde dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğunun geliştiğine ilişkindir. Bu araştırma sırasında tüm DEHB bulgularının belirgin olarak ailenin psikiyatrik öyküsü, sosyoekonomik durumu ve travma şiddeti kontrol edildiği zaman ailenin işlev bozukluğu ile ilişkili olduğu görülmüştür. Ayrıca yapılan testler sonucunda DEHB ile karşı gelme bozukluğu belirtileri arasındaki ilişkinin ilk iki yıl içinde giderek arttığı bulunmuştur.

Çocuklarda travmatik beyin yaralanmasını izleyen ilk 1 ay içindeki DEHB gelişimi ve bu belirtilerin yaralanmadan sonraki ilk 2 yıla kadar sürmesi yaralanmanın şiddeti ile ilişkili bulunmuştur. Travmatik beyin yaralanması sonrası DEHB'nun gelişimindeki mekanizmalar henüz tam olarak belirgin değildir. Yapısal olarak belirgin bulgu ve işlevsel olarak santral sinir sistemi görüntüleme ilişkisinin kesin olarak tanınması için yeni araştırmalara gereksinim vardır.

İnt. Dr. Bihter Senem Dingiloğlu